

**Metodické usmernenie hlavného odborníka pre VLD
pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti vo všeobecnej ambulancii o dospelých
počas pandémie COVID-19 – základné postupy.**

Publikované v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 113 zo dňa 15. marca 2020, Opatrením Úradu verejného zdravotníctva SR pri ohrození verejného zdravia č. OLP12595/2020 účinného od dňa 16.03.2020, vydaného z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 vyhlásenou dňa 11.03.2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej organizácie.

- 1) Všeobecný lekár poskytuje zdravotnú starostlivosť v štandardných ordinačných hodinách schválených VÚC pre všeobecnú ambulanciu pre dospelých (ďalej len „ambulancia“). Postupuje v súlade s aktuálnym znením Usmernenia Hlavného hygienika SR a platným štandardným preventívno-diagnosticko-terapeutickým postupom pre COVID-19.

Na denne báze sleduje usmernenia, rozhodnutia a pokyny Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, orgánov samosprávy a hlavného odborníka MZ SR pre odbor VLD.

V čase určenom pre preventívnu starostlivosť poskytuje najmä telefonické konzultácie, využíva aj iné informačno-komunikačné prostriedky napr. SMS alebo e-mail.

- 2) Všeobecný lekár realizuje fyzické ošetrovanie len u pacientov s akútnymi ťažkosťami. Všetkých, ktorí nemajú závažné príznaky ochorenia, nepozýva do ambulancie, ale odporúča im symptomatickú liečbu, ak je to potrebné, predpisuje e-recepty (bez ohľadu nato, či preskripčné obmedzenie od špecialistu pominulo alebo pretrváva – až do odvolania zdravotnej poisťovne utlmili revíziu činnosť). Tiež im odporúča postup formou telefonickej, emailovej, prípadne SMS konzultácie v prípade zhoršenia ich zdravotného stavu.

V prípade závažného stavu u pacientov s podozrením na alebo v karanténe súvisiacej s COVID-19 im odporúča volať linku 155 a kontaktuje RÚVZ.

Chronických pacientov alebo pacientov s dlhodobými ťažkosťami, ktorí nemajú akútne zhoršenie stavu, prípadne nehrozí jeho zhoršenie, v čase mimoriadnej situácie lekár nevyšetruje.

- 3) Všeobecný lekár neposkytuje preventívne, pracovno-lekárske služby a posudkovú činnosť (vodičské a zbrojné preukazy, iné posudky, výpisy z dokumentácie, vyšetrenia pre potrebu posudkovej služby napr. invalidné dôchodky, odkázanosť na sociálne služby atď.).

- 4) V ambulancii všeobecného lekára pracuje obmedzený počet zamestnancov na minimum.
- 5) Personál ambulancie dbá pri prevádzke ambulancie na zvýšenú hygienu, častejšiu dezinfekciu nad rámec bežných odporúčaní. V ambulancii je k dispozícii osobitne vyhradená nádoba na infekčný odpad s označením. Personál dezinfikuje (s použitím virucídnych prostriedkov, t. j. podľa štandardných postupov bežne používaných v ambulanciách) miesta, kde dochádza k častému styku pacientov aj personálu, ako sú kľučky, operadlá a bočnice stoličiek, toalety. Vhodné je často vetrať priestory ambulancie i čakárni. Ak je veľa pacientov je vhodné urobiť tzv. dezinfekčnú prestávku každých 4-6 hod. v závislosti od druhu pacientov).
- 6) Z epidemiologických dôvodov je nevyhnutné eliminovať kontakt zdravej populácie s chorými. Ak je to možné všeobecný lekár zabezpečí uzamknutie čakárne a ošetruje pacientov len po predchádzajúcom telefonickom, SMS alebo mailovom skonzultovaní. Zorganizujte si prácu tak, že pacient bude vyšetrený až po telefonickej konzultácii s lekárom, ešte pred rozhodnutím vyjsť z domu a zamieriť k lekárovi (vhodné je vypísať nielen oznam s telefónnym číslom, na ktorom Vás zastihnú, ale aj na webovej stránke).
- 7) V prípade, ak pacient príde pred čakáreň / do čakárne, bez predchádzajúcej telefonickej konzultácie, personál ambulancie zabezpečí triedenie pacientov tak, aby pacienti s podozrením na COVID-19 boli ihneď izolovaní (ak nie je možné mať samostatnú miestnosť na izoláciu, tak oddeliť zónu od iných pacientov aspoň 3 metre a s nasadením FFP1 pacientovi). Vhodné je, aby pred čakárňou bolo zreteľne napísané na aké t. č. môže pacient zavolať a skonzultovať svoju návštevu v prípade, ak stojí už pred čakárňou. Pre prípad, že ide o pacienta bez mobilného telefónu a teda bez možnosti pred ambulanciou zatelefonovať je nutné zabezpečiť, aby personál ambulancie pravidelne kontroloval priestory čakárne (vrátane vonkajšieho priestoru).
- 8) Všetkých pacientov, ktorí potrebujú zdravotnú starostlivosť, všeobecný lekár **telefonicky „vyšetrí“** – odporúča sa využiť aj moderné komunikačné prostriedky („telemedicína“ fotky, videá a pod.). Prvým krokom je zodpovedanie „triediacich otázok“.
 1. Máte Vy alebo iná blízka osoba pozitívnu cestovateľskú anamnézu – cestovali ste posledných 21 dní do zahraničia? (Za rizikové krajiny sa považujú VŠETKY krajiny).
 2. Boli ste Vy, alebo iná Vám blízka osoba v kontakte s osobou s potvrdenou infekciou koronavírusom?
 3. Ste Vy alebo iná Vám blízka osoba v nariadenej karanténe? (nariadenej RÚVZ alebo na základe opatrení vlády)?
 4. Máte Vy alebo iná Vám blízka osoba príznaky infekcie dýchacích ciest?

Prístup pacientov do priestorov ambulancie – ideálne do čakární – umožní všeobecný lekár len po zodpovedaní „triediacich“ otázok.

- 9) Pacienti, ktorí nemajú závažné príznaky ochorenia, všeobecný lekár nepozýva do ambulancie, odporúča im symptomatickú liečbu, ak je to potrebné, predpisuje e-recepty. Odporúča im telefonicky kontaktovať ambulanciu v prípade zhoršenia zdravotného stavu alebo im aktívne telefonuje a kontroluje stav. Chronických pacientov alebo pacientov s dlhodobými ťažkosťami, ktorí nemajú akútne zhoršenie, nevyšetruje. Poskytuje telefonické konzultácie. V prípade závažného stavu u pacientov s podozrením na COVID-19 odporúča volať 155 a sám všeobecný lekár telefonicky kontaktuje RÚVZ.
- 10) Ak sú odpovede na všetky triediace otázky negatívne: pacienta všeobecný lekár vyšetruje v nevyhnutnej miere. Pacient môže vstúpiť do priestorov ambulancie len s nasadenou bariérovou ochranou tváre (rúško, v krajnom prípade šatka a pod.). Pacient pri vyšetrení nepoužíva respirátor s výdychovým ventilom. Pri vstupe do ambulancie sestra vyzve pacienta a dohliadne na dôkladné umytie si rúk podľa poučenia, prípadne aplikuje alkoholový dezinfekčný prostriedok na ruky. Pri vyšetrení všeobecný lekár, aj personál použijú ochranné prostriedky bariérovej ochrany odporúčané usmernením Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky prípadne štandardným postupom v zdravotníctve – COVID-19 (ďalej ŠPDTP), v prípade ich momentálneho nedostatku použije štandardné ochranné prostriedky podľa odporúčaní pre minimálne materiálo-technické vybavenie ambulancie, ktoré môžu byť posilnené použitím 2 rúšok naraz, ochranou očí, prípadne jednorazovým plášťom. Po vyšetrení je vykonaná dôkladná dezinfekcia povrchov podľa epidemiologických usmernení.
- 11) Ak je ktorákoľvek z triediacich otázok pozitívna: všeobecný lekár urobí podrobnú anamnézu (telefonicky) a zhodnotí závažnosť stavu. Na základe osobnej anamnézy a príznakov u pacienta s podozrením z ochorenia COVID-19 všeobecný lekár rozhodne, či môže prísť k ohrozeniu života alebo závažnému poškodeniu zdravia. Ak zhodnotí stav ako vážny, kontaktuje RÚVZ a 155 a odošle pacienta na ďalšiu starostlivosť. Pri rozhodovaní je nevyhnutné zohľadniť priepustnosť záchranného systému a pristupovať k referovaniu pacientov zodpovedne.
- 12) Pozitívna prvá a negatívna druhá až štvrtá otázka (bez príznakov respiračnej infekcie): je nízka pravdepodobnosť ohrozenia personálu infekciou – nejde o suspektný prípad. Všeobecný lekár vyšetří pacienta v ambulancii za dodržiavania štandardných bezpečnostných opatrení – pacient môže vstúpiť do ambulancie len s nasadenou bariérovou ochranou tváre (rúško, respirátor bez výdychového ventilu). Pri vstupe do

ambulancie ho sestra vyzve a dohliadne na dôkladné umytie si rúk podľa poučenia, prípadne aplikuje alkoholový dezinfekčný prostriedok na ruky. Zdravotnícki personál musí mať základnú bariérovú ochranu tváre, očí a rúk. Doba vyšetrenia aj spôsob vyšetrenia bude obmedzený na nevyhnutné minimum. Po vyšetrení sa vykoná dôkladná dezinfekcia podľa epidemiologických usmernení. V prípade, že zdravotnícki personál nemá predpísané osobné ochranné prostriedky fyzicky pacienta nevyšetrí. Ako bude postupovať, je uvedené nižšie.

- 13) Pozitívna druhá otázka a/ alebo tretia otázka a pacient je bez príznakov respiračnej infekcie: lekár posúdi, či ide o úzky alebo bežný kontakt s podozrivým alebo potvrdeným prípadom (v zmysle Usmernenia hlavného hygienika), vzťah a kontakty s pacientom, posúdi závažnosť nariadenej karantény. Pri vyšetrení všeobecný lekár dodrží bezpečnostné opatrenia podľa Usmernenia - použije OOP (respirátor FFP2/FF3, ochrana očí, plášť a rukavice) a odporúča ďalší postup. Po vyšetrení sa vykoná dôkladná dezinfekcia podľa epidemiologických usmernení.
- 14) Pozitívna len štvrtá otázka: pacient nemá zvýšené epidemiologické riziko – ale má respiračnú infekciu: v čase komunitného šírenia považujeme všetky osoby s respiračnými príznakmi za osoby podozrivé z infekcie. Výška rizika závisí aj od kontaktov a fungovania rodiny. Pri vyšetrení všeobecný lekár dodrží bezpečnostné opatrenia podľa Usmernenia - použije OOP (respirátor FFP2/FF3, ochrana očí, plášť a rukavice) a odporúča ďalší postup. Po vyšetrení sa vykoná dôkladná dezinfekcia podľa epidemiologických usmernení.
- 15) Chronickú medikáciu rieši všeobecný lekár vystavovaním e-receptov. Počas núdzového stavu VL môže predpísať liek bez dodržania platnosti preskripčného a indikačného obmedzenia.
- 16) Pacientom v karanténe vystavuje všeobecný lekár PN len na základe telefonickej alebo e-mailovej konzultácie. Rovnako postupujte u všetkých pacientov, ktorí sú v potrebe vystavenia PN z iných dôvodov, tam kde je to z medicínskeho hľadiska možné. PN eviduje podľa usmernenia (viď. link nižšie). PNky hromadne odošle na konci týždňa, najneskôr kalendárneho mesiaca do sociálnej poisťovne.

Link pre evidenciu PN:

<https://www.standardnepostupy.sk/klinicky-protokol-spdtp-klinicky-manazment-podozrivych-a-potvrdenych-pripadov-covid-19/>

- 17) Všeobecnému lekárovi sa odporúča, ak doposiaľ nemal aktívnu službu e-Zdravotníctvo, aby sa na túto službu, čo najskôr napojil, najmä pre potreby potencionálneho zastupovania sa.
- 18) V situácii, keď personál všeobecnej ambulancie nedisponuje ochrannými pomôckami, uzatvorí ambulanciu pre fyzickú návštevu pacientov a o situácii informuje lekára samosprávneho kraja a krajského odborníka mailom. Všeobecný lekár však naďalej poskytuje telefonické alebo iné elektronické konzultácie, zabezpečuje predpis e-receptov a PN.
- 19) V prípade zastupovania kolegov, všeobecný lekár zaznamená všetky výkony do dokumentácie, žiada si údaje od pacienta a napíše krátku správu, aj o telefonickej konzultácii/vyšetrení a odloží ju pre archiváciu do dokumentácie u zmluvného všeobecného lekára pre dospelých.